

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Consid. V. Quomodo alii etiam improbis æternitatem sint meditati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

Consideratio V. de Aeternitate.

13

mum NVNC, cū prolissimū at aeterno SEMPER conferrunt, non diu deliberant, castrum movent, vivunt ut peregrini, carnem stringunt, in itinere se esse meminerunt, divitias & voluptates in patriam praeferunt, malunt illis SEMPER frui in caelo, quā NVNC in terrā. Certum est, quisquis concisum hunc & proluxorem clagorem huius utriusque tube, mente serā attentaque percipit, & praesentia futuris, transiura aeternis confert, ille mox abiturum parat, sepulchrum circūspicit, fanebre linteum exponit, feretrum sibi locat, sua omnia componit ad iter, ubique meminit in viā se esse ad Aeternitatem, illudque ea de causā secum assidue pertractat: Poterōne de omnibus dictis, factis, cogitatis Deo rationem reddere? & quando redditurus sum? quam ille sententiam in me pronūciabit? NVNC ergo mihi moriar, ut & mihi & Deo vivam SEMPER. Bene homini illi, qui maturē jam, idque quotidie, Aeternitatem sic cogitat. Quidquid agamus, hac viā perveniamus, & forsan brevi, ad portam Aeternitatis, ubi totam ante nos Aeternitatem videbimus: mors suprema vitā hora, ad hoc ostium nos silet, cogētque ingredi. Hos nos moribundi sapius, & verbis & gestu docent.

Iustus Lipsius facile mortem exoptare consueverat.

Obiit anno Christiano MDCVI. x. Calendas Aprilis Iustus Lipsius, vir eruditione & scriptis clarissimus: saepe se sibi cum Augusto Euthanasian & facilem mortem exoptare consueverat, liberum etiam in illa necessitate, & intrepidum animum. Utrumque votis accidit: nam unis tantum quatuor diebus, sumum hoc egit. MORI. Toto hoc tempore nec scriptorum a se, nec studiorum ullum omnino verbum fecit. Imō cum solati a Stoicis magnam illi materiam superesse, quippiam insulurraret: illa sunt vana, respondit, digitōque in Christi crucifixi prope adstantem imaginem intento: *Hac est*, ait, *vera patientia*, mox magno spiritu subiecit: Domine Jesu, da mihi patientiam Christianam. Morbi invalescentis initio, prima illi cura fuit, facris Penitentiae, Eucharistiae, Extremae-Unionis, purgari, muniri, foveri sacramentis, piorum precibus assidue ardentēque expetitis, & in altum oculis manibūque moribundis sublati, sic piē ipse precatus est: O mater Dei, adis famulo tuo cum totā Aeternitate deceranti, & non me deserat in hac horā, a qua pendet animae meae salus aeterna.

Habemus hic, mi Christiane, viri Catholici exemplum nobile: nos itidem a Christo Deo, & a Beatissima Virgine Dei parente, eadem quotidie efflagitemus, & ardente animo de die sepius dicamus: O Christe Jesu, o mater Dei, adis famulo tuo cum totā Aeternitate luctaturo, & non me deserat in illā horā, a qua pendet animae meae aeterna salus.

CONSIDERATIO V.

Quomodo alii, etiam improbi, Aeternitatem sunt meditati?

Religiosus aviculae cunctu delinquitur longissimum tempus horam fuisse putavit.

Vetus Patrum historia narrat hominem religiosum, super Psalmo octogesimo non meditatū, ad illa demū verba devenisse: *Quoniam mille anni ante oculos tuos, tanquā dies hesternae praeteriit*. Atque hic hesitasse, nec illud satis potuisse capere, quā tandem ratione mille anni, & una diecula conferri inter se possint. Hic submissam a Deo ajunt aviculam, quae cantus discedine ita delinivit hominem, ut longissimum, quo auscultarat, tempus, vix fuisse horam putavit. Spiritus ubi vult spirat. Non tantum proborum multi cum sancto Davide aeternitatem meditati sunt, sed & improbi, & paene contrā quam volebant.

Refert Benedictus Renatus, hominem vanum & impium, & ad Mundi leges examusū factum, cui Fulco nomen, qui uti jejuniis, ita vigiliis inassuetus, & ut

Lib. 5. Magni Ordinis Christianorum.

Tom. I.

A in aliis, sic & in somno nihil sibi deesse patiebatur: una tamen nox illum deprehendit, quā ut aliās, in utramque autem stertere non poterat; vigilare illum cogebat inusitata prorsus in omnia; & latere in latu se vertit, nec tamen somnum conciliare potuit, diem esse voluisset. Hic spiritus Domini flare cepit, quamvis in ignota terrā, nam cogitationes bonae in isthoc homine admodum erant rarae; incipit ergo è radio vigiliarum cogitare varia. Ocurrat hic animo: Ecquid praemii possis, & sic decumbis biennio aut triennio continuo, in tenebris, sine amicis, in leni morbo, sine ludo & comestationibus, in vinculis istis, sed tamen plumeis, sed tamen etiam sine conviviali & theatri hilaritate. Et certe solus ego eximius & immunis non abibo: in morbo cubare debebo, velim nolim, nisi morte repentinā & subitā obeam, quod Deus nolit (bonus hic ventus, bonae cogitationes) quem autem lectum habiturus sum, cum ex isto me mors dejiciet? Corpus putrescet sub terrā; ita alios, ita omnes video tractari post mortem. Quid autem fiet animā in altero mundo? non omnes, credo, mortales uno loco conveniunt: ubi ergo illi, ubi isti? an non praeter caelum flammæ piculares, an non & inferi sunt? Ah, qualis ibi lectus erit damnatorum: quot annis illic jacebunt? quo, post initium, anno flammæ illae cessabunt? Christus certe in ignem aeternum non solam minatur mittendos impios, sed mittit: res nimis clara, nimis certa est. Ergo aeternum in flammis ardebunt? ergo mille & iterum & iterum mille anni non sufficient ad eluenda brevis vitae peccata? eternum ergo non videbunt solem, non caelum, non Deum, aeternum miserimi? ah! ah! His talibus cogitationibus adeo insomnis est factus & vigil, eoque progressus, ut noctes diesque ceteros, haec cogitata aeternitas illum sit insectata. Voluit excutere molestos hos animi vermes; non potuit: ludos, pocula, sodales, symposia non intermisit. Ita morosas conscientiae querelas, cum inter alios fuit, minus audit; cum solus ad se rediit, non effugit. Inhærebat animo aeternitas, & urgebat. Tandem statuit emendare vitam, & melioribus se studiis dare. Et quid ego, ait ipse secum, miser hic ago? fruor mundo, nec fruor. Multa patior quae nollem, multis careo quae habere vellem. Servio, sed quis mihi mercedem? facile vidi haecenus quae sint Mundi praemia, cum diu servieris: & fac me frui deliciis, quascunque optare possem. Et quamdiu hoc durabit? nec in crastinum quidem certus sum vitae: satis id probant quotidiana funera. O aeternitas si tu non esses, o aeternitas, si extra caelum sis, vel in mollissimo lecto in jucunda eris & acerba. Egre quidem abstrahimur ab iis quibus insuevimus, durum est a lautioribus epulis, largioribus poculis, carioribus sodalibus sic avelli: at si cunctemur, mors praevent, & rapit haec omnia. Quid ergo differs? quin honestam tibi necessitatem indicis? Age, alius ero, aut nullus. Vita haec nimis mihi brevis est, nimis est longa Aeternitas. Alio nunc eundem est. Non muto: ita pergo: Salve nunc mihi o Diva PERENNITAS!

Inspiratio- nes bonae impio factae.

Christi minime.

Fecit quod dixit, & sacrae Cisterciensium familiae se addicens, probè vixit, piē mortuus est. O eternitas, quam pauci sunt qui sic serio de te cogitent, quam multo pauciores qui perpendant & inhæreant! omnia alia queruntur, sola vilis est eternitas. Divitiae cogitantur, sed fluxae & relinquendae: honores ambuntur, sed brevi adimendi: voluptates amantur, sed quae malum & acerbum habent finem: quies desideratur, sed quae non diuturna est: amicitia expetitur, sed quam mors dirimit: conversatio pascim in voto est, sed non ea quae in caelo. Abundantia quaeritur, sed eo loco ubi defectura est. Quod si aeternitatem cogitaremus sepius, certe in res tam brevis avi, nostra minus calerent desideria. Testem do D. Bernardum: Aeternis inhiant Episcopi. 3. fastidio sunt transitoria.

B

Sunt

Sunt autem qui nescio quam aeternitate ore volvant, & quædam ejurent æternum vitanda. Audiuntur quandoque ejuscemodi promissa: In æternū suspectum hunc & peccati fautorem locum cavebo: hominem illum, istam feminam, illum in malo socium æternū non adibo amplius, comestationes illas, & istas choreas æternū evitabo; satis est semel, satis est toties hic & illic, cum his & illis peccasse. Bene, mi homo, proponis, & quia peccatum metuis, etiam peccati periculum jure fugis. Sed utinā tam sanctē serves, quā facile promittis. Aliquando vix dies aut hora abeunt paucula, cum idem omnino facis quod adeo ejurasti, & execratus es. Considerandum; quod verò promissum, sanctē constanterque servandum est. Exemplis admodum luculentis docemur, quā puniat Deus, si fidem illi datam frangimus.

Nil temere
Deo promittam.

I. Hominis & araneæ labores collati.

Alia est æternitas, sed pessima, quam sibi pollicentur ii, qui cælum sibi struere volunt extra cælum, & beati esse antequam mortui. Propter hoc Isaias, *Audite verbum Domini, viri illius: dixistis enim percutimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* O infanti, quā nulla est hæc vestra æternitas! nil stabile aut perpetuum in hoc carcere. Regius vates eleganter id explicans: *Anni nostri, ait, sicut aranea meditantur.* Non potuisset brevius & melius. Quid enim aliud sunt omnes anni nostri, nisi continua exercitatio & laboriosa meditatio: totum vitæ nostræ tempus variis laboribus, multis doloribus, variis timoribus, crebris suspicionibus, sollicitudinibus plene innumeris exercetur; sicut aranea cum fila filis necit; catenatus & continuus est noster labor, continua suspensio, jam ut illo fruamur, jam ut istud amoliamur a nobis. Multa facimus & laboriosa suscipimus, & heu nescimus quod aræarum telam teximus, grandi labore, raro successu, nullo effectu. *Anni nostri sicut aranea meditantur.* Aranea laboriosè telam suam ordit, diu multumque discurret, hæc illæ circuit, in idem sæpius redit, seipsam consumit, dum suam illam multiplicium florum rotulam absolvat. Exenterat & evisceratur sese, ut suum istud perfatiale tentoriolum ex arte concinnet. Quod ut sublimè suspendat, affligat, firmetque sexcenties it & redit, nec visceribus suis parcat, libenter ea in tenuissimam hanc texturam impendit: cum verò translucidum hoc & subtilissimum conopeum jam pendet alligatum; & textile hoc opus absolutum est, ad levem scoparum ductum omnis labor intercidit & perit; missella verò aranea vel in telâ suâ interficitur, vel ea velut laqueo trahitur ad mortem, pede obtrectata. Ita imprudens animalculum, aut funebre sibi ipsi linteum nevit quo involveretur; aut restim consecit quo necaretur. Ita prorsus homines, instar araneæ, multis sese laboribus exhausti, ut in altum emergant, ut voluptatibus affluant, ut opes struant, ut retineant, & augeant. Hisce conatibus omne suum ingentum impendunt, & sæpe valetudinem, discuntur, fatigantur, sudant, enervantur; uti aranea viscerum egesta; & cum omnia fecerint, telas aræarum habent & texturam opus, ad capiendas muscas. Sæpe tunc ipsi operi immorantur; dies quos gentiales sperabant, faciles inveniunt; sepulchrum est, quod palatium esse cœlesbant. Sic anni nostri velut aranea meditantur: verè maximam partem meditantur tantum, plucina namque facturos nos proponimus, pauca facimus, & plerumque quæ rectius non faceremus nullam habent perpetuitatem, ad quæ tanto molimine tendimus, & plerumque non pervenimus: ita pactum cum morte, fœdus cum inferno nullum est. Tabelescimus omnes & morimur. Hoc pessimum, quod ita cœci adeamus æternitatem, quam nunquam exhibimus.

Exp. 1.

Guerricus, cum audisset in templo legi libro Genesios: *Factum est omne tempus quod vixit Adam non genti*

triginta anni, & mortuus est. Et facti sunt omnes dies Seth non gentorum duodecim annorum, & mortuus est. Factique sunt omnes dies Enos non genti quinque anni, & mortuus est. Et facti sunt omnes dies Mathusalem non genti sexaginta novem anni, & mortuus est, &c. ita mortem concepit animo, & se quoque moriturum, tam validè impressit pressio menti, ut demū in S. Dominici leges jurarit, quo mortem sanctius obiret, & tutius adiret beatam æternitatem, quando hic nulla est experienda æternitas.

II. Que in mundo omnium optima sit questio.

Refert D. Mattheus, venisse adolescentem ad Christum, qui questionem proponeret. Probus fuit hic adolescens, quod ex D. Marco licet conicere, nam genu flexo venit, & Servatorem interrogavit in hæc verba: *Magister bone, quid faciam ut vitam æternam percipiam?* Præcepta nostri respondit Christus, si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Philippis in urbe Macedonia, cultus carceris Paulo & Silæ ad genua accedens, querit: *Domini, quid me oportet facere, ut salvus sim?* Optima questio; nil melius, nil & utilius potuissent hi querere. Sed, o bone Deus, ubi hæc questio in Mundo: perpetubique questiones volant, hæc una ferè nullo. Plerumque suis se questionibus produnt homines, protrahuntque in lucem vel simplicitatem, vel curiositatem, vel latentem alium animi morbum. Qui adeo gnave querit, ubi venale sit vinum bonum, satis aperit quid curæ sibi sit. Querit alius, ad quod non possit non erubescere auditor: satis hic patet, cor plenum esse eo quo os abundat. Plena sunt omnia questionibus, sed quā rarum est, ut alter alterum interroget: Putasne hæc via ad cælum ducat? Omnium quidem vitiorum hoc est; maxime libidinis & luxuria, ut cum quis profundum petit & incipit submergi, non facile serio sincerèque animo quærat: Istone vivendi genere beatam æternitatem obtinebo, si necne itur ad altæ? Sed tamen ii omnium minimè hoc quarunt, quibus jucunda & suavis est vita, qui parum meroris sentiunt & afflictionis, aut si sentiunt, omnia agunt, ne sentiant; Pater apud illos extremum malorum: modò ipsi nunc bene sit, quidquid fiat aliis, quidquid futurum sit in illa, de qua nil cogitant, æternitate. Quotidianum illorum carmen est: *Cælum celi Domino, terram autem dedit filius hominum.* Nec desunt eis, corporis & animi vires, quibus hominum conatus ad momentum effugiant: sed ut in longas illas summi judicis manus sine effugio incendant, & longissimas seclerum suorum hant penas. Quod si Deus arcanissimis suis iudiciis hominem rejiciat, reproberque, & ex impotentis animi libidine perimitat vivere, pleraque ei omnia prosperè & feliciter evenire sinat, ne miser bis puniatur, hic & illic, & si quid boni fecit, mercedem statim recipiat. De ejusmodi male fortunatis hominibus, verè pronuntiavit illud Psaltes regius: *In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur: ibunt in adinventioibus suis.* Et hic est D. miserimus vitæ status, si quis esse potest, quia quæ Deus destinavit ducere in viam beatæ illius æternitatis, huic certe non patet, sed assidue illi flagella. Ex innumeris testibus sisto unicum, sed magnum; nil simile multis retro seculis visum auditumque censeo.

III. Quomodo Deus hic puniat, ut ibi pareat; mandatum exemplum.

Anno post Virginis partum millesimo centesimo octogesimo quinto, Andronicus Orientis Imperator, tertio imperii sui anno, ab Isaacio Angelo victus, duabus gravibus ferreis catenis collo injectis, & compedibus oneratus, verbis contumeliosissimis exceptus; ita demum ornatus ad Isaacium perductus est. Hic illi saviæ & tyrænis exprobrata, facta omnibus licentia, quidlibet in illum audendi. Jucundum fuit irritatis, ab hoste vindictam sumere. Itaque impinguntur ei colaphi tergum

Homines
hujus mudi
questio

Dens hominem reprobans, omnia ei feliciter evenire sinat.

Psalm. 72. non flagellabuntur: ibunt in adinventioibus suis.

Eccl. 1. 30. Ex innumeris testibus sisto unicum, sed magnum; nil simile multis retro seculis visum auditumque censeo.

Consideratio V. de Aeternitate.

15

Omnium
ludibrio
exponitur.

tergum ignominiosè pulsatur, barba vellitur, capilli trahuntur, dentes excutuntur in publicum, deinde protrahitur. Omnium ludibriis exponitur, etiam à mulierculis pugnis ceditur: post dextra ei praecliditur, & sic mutilus in forum & latronum ergastulū detruditur, sine cibo, sine potu, sine cuiusquā officio. Paucis elapsis diebus alter ei oculus effoditur, ipse sic fœdè habitus, & uno tantū oculo unāq; manu deformis, curā insuper brevique tunicellā malè amictus, capite rasō & glabro infamis, scabiolo camelo averfus imponitur, ludicrā ex alio coronā caput præcingitur, cameli cauda pro scepro lævæ inferitur: sic per forum triumphi formā, lentā pōpā deducitur. Hic plebs petulantissima, & circumforaneā, sordida turba, effertis animis in eum fecit impetum, nullā habitā ratione, quoddā nudius tertius fuisse Imperator, regio diademate redimitus, ab omnibus laudatus, cultus, celebratus, adoratus; quodque & ipsi iurejurando fidem suā & benevolētiā erga illum obtrinxissent: furor omnibus ministravit arma, clavas alii in caput impeerunt, sordibus alii nates opplerunt; alii spongias, hominum, pecudūque excrementis & oleo plenas in faciem expresserunt, veribus alii latera pupugerunt. Illi lapidibus, hi luto petiverunt, isti rabidum canem, fungum alii & bardum proclamant. Impudens muliercula, ollam è culina raptam bullientis aquæ plenā, in transeuntis istius Imperatoris caput effudit: nemo erat qui ei non malè faceret. Ita demum summo ludibrio in theatrum perductus, & mox camelo detractus, inter duas columnas pedibus suspensus est. Qui sexcenta mala jam perpessus fuerat, virū tamen & herōem se gessit planè Christianū. Lamentari, & ejulare, aut fortunam accusare auditus non est, & frustra id fecisset: cum Deo cepit rationes ponere, & noxarum veniam orare, illud enim solū identidem ingeminabat: *Domine miserere, Domine miserere.*

Et in malis
se planè
Christia-
num gessit.

Miser Andronice, quod tāta ferre cogaris, felix, quod patienter feras, & agnoscas peccata sic esse expianda. Sed nec suspensio furibunda turba, dum vixit, pepercit: direpta tuniculā, variè manibus agitarunt, & lacerarunt. Ferocior unus ensem per pendentis alvum ad intestina adiecit. Duo alii periculū facturi, utrius gladius esset acutior, ambabus annixi manibus, aversum corpus transfixerunt. Hic miserrimus Imperator, mutilatam dexterā agere admovit ori, calidum ex eā sanguinē, ut multi putabant, ob recentem plagam, adhuc stillantem, exacturus, sic miserē vitam abruptit. Diebus aliquot interiectis, ex infami furcā detractus, sub theatri fornem pecudis instar projectus est, dum humaniores aliqui in locum alium transtulerunt, eum tamen à nemine sepeliri permisit Ilaacius. O Andronice, o Imperator Orientis, quantam tibi Deus fecit gratiam, qui hac te pati voluit paucis diebus, ne perires omnibus diebus: brevi tempore miser fuisti, ne esses eternum. Nec dubitem quin AN-NOS AETERNOS in mente habueris, cum hac tam fortiter toleraris.

Ejusdem
erga D.
Paulum
devotio.

Scriptit hac qui evo illo vixit Nicetas Choniates, qui & Andronicum ab eo commendat, quod fidei Catholice tenacissimus fuerit, simul & devotissimus D. Paulo Apostolo, cuius Epistolas prae manibus, & nunquam non apertas habere consuevit. Neque verò Apostolus istud obsequi gratis sibi deferri est passus; curam gessit sui cultoris Andronici, cui cum exitum immineret, imago Apostoli auro exornata & in aede sacrā collocata, ubi illum illacrymalle visa est, quod ostentum, ipse statim Andronicus, non aliter atque venturæ cladis nuncium accepit.

O Christiani, ANNOS AETERNOS in mente habetes, sic, quidquid malorum ferendum est, longè facilius perferetis: breve videbitur, quidquid cum aeternitate confertur. Id enim quod in presenti est momentaneum & leve tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate, aeternum gloriae pondus operatur in nobis. Hinc tam serio clamat & precatur, I.

Tom. I.

A tur Augustinus: Domine hic tunc, hic secula, modo in aeternum parcat. Et D. Fulgentius, etiam sanctissimus, morti vicinior septuaginta diebus antequā finiret, idēdem clamabat: Domine da mihi modō patientiam, & postea indulgentiam. He illius voces & vota fuerunt, usque dum exhalaret. Certè Deus iis omnium minime pareit, quos per totam aeternitatem secum retinere decrevit.

Deus iis, quos retinere decrevit minime parcat.

CONSIDERATIO VI.

Quomodo sancti Patres, Ecclesia, Scriptura aeternitatem meditandam ingerant.

Ritus Catholicus est, statim anni diebus supplicare & circumire, Dei & Divorū honori augendo. Emulatur id demon: habet & ipse suos qui supplicent & circumineant. Vidit hos regius vates: *Impi in circuitu ambulāt.* Psal. 11. Vitam suam sic instituunt, ut à convivio ad convivium, à deliciis ad delicias, à scelere in scelus. Hic illorum circuitus est; & cum putant hunc nequitiae circuitū pænē complerem, & utriusque circinatum libidinis suę orbem, denuo incipiunt, ad priora & antiqua redeunt, dum mors ita circumeuntibus non vocata occurrat.

Liberi Iob hanc inter se legem statuerunt, ut in orbē transirent dies convivii; alteri ab alteris invitarentur. Op-timū illorum parens probā dverit, orbicularem hunc conviviorum transitū sine peccatis vix futurum: Propter ea mittebat ad eos, & sanctificabat illos, consurgensque diluculo offerebat holocausta pro singulis. Uti ergo impiū voluptatum circuitu gaudet, & in bonis dies suos ducit, ita Deus circuitu illis instituit, sed perpetuum, sed in tormentis, sed aeternum. Idem hoc beatus David previdit; *Etenim sagittae tuae transeunt, vox tonitru tui in rota.* Fames, bellū, pestilentia, ærumna, morbi, calamitates, mors ipsa, adversa denique omnia, quae ante mortem primam nos premunt, Dei sagittae sunt; sed transvolant; alatae sunt, celeritē ab his ad illos atque alios transiliunt. At verò vox tonitru, vox irę & furoris divini in inferorum ergastulis, velut rota circumageretur, idque aeternis sæculis, rota hac veluti si pulvere tormentario stipata sit, ubi semel ignem conceperit, ardebit in omnes aeternitates. *Ignis succensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni novissima.* Est alius hic circuitus, isque etiam aeternus: ab inexplicabili frigore ad immentos ardores, & ab his ad illud iterum regressus erit. *Ad nimium calorem,* inquit Iob, *ab aquis nivium transcat.* Quod expressius & stridor dentium, & oculorum flens designat. Horribilem hanc & incomprehensibilem Aeternitatis rotam, quo plenius depingamus, ordo postulat, ut quā ratione sancti Patres cum Ecclesiā, hac cum divina Scripturā in hoc conveniat, attendamus. Variā ab his admonitiones sunt, quas si attendamus, aeternitatis non faciliē obliviscemur.

I. Sanctorum Patrum & Ecclesie circa hoc responsa.

EX omni numero Sanctorum Patrum, quinque potissimum audiendi sunt, qui diversis temporibus vixerunt: Augustinus, Chrysostomus, Gregorius, Bernardus, Laurentius Iustinianus.

Prima hic est questio, sed quae vana & stulta videatur. Quid facilius aut tolerabilius sit, triduo pari capitis, oculorum, dentium vel calculi dolores, vel viscerum tormenta, vel (si quid alii sunt acuti dolores) noctes discique somnū nō videre, sine omni pænē respiratione torqueri; aut certè de pisce, in quo fel cōpressum est, frustillum edere. Ridicula prorsus & otiosissima questio. Multò quā suavius est, totum ejusmodi felleum piscem devorare, quā diem duntaxat unicum tantos perpeti dolores: illi piscis antartices nec vitam auferet, nec ex se morbos creabit; os solum, quod acerbā respuit, maxime cōqueretur. Rectè responsum est. Interea verò quot hominum millia primum eligunt seu verbis, seu facto ipso: quoties in exhortationibus, in confessionibus, con-

B 2

cionibus